

C-116/23. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. február 27.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Bundesverwaltungsgericht (Ausztria)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. február 23.

Felperes:

XXXX

Alperes hatóság:

Sozialministeriumservice (SMS), Landesstelle Steiermark

Az alapeljárás tárgya

Ápolási szabadság – Ápolási díj – Családi hospiceszabadság – Betegségi ellátás –
Időszakos munkanélküliséggel kapcsolatos ellátás – Ápolási segély mint
jogosultsági feltétel – Migráns munkavállaló – Hátrányos megkülönböztetés

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az uniós jog értelmezése, EUMSZ 267. cikk

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 1) Az ápolási díj a 883/2004/EK rendelet 3. cikke értelmében vett betegségi ellátásnak vagy esetleg a 883/2004/EK rendelet 3. cikke szerinti más ellátásnak minősül?
- 2) Ha betegségi ellátásról van szó, akkor az ápolási díj a 883/2004/EK rendelet 21. cikke értelmében vett pénzbeli ellátásnak minősül-e?

3) Az ápolási díj az ápoló személy vagy az ápolásra szoruló személy részére nyújtott ellátásnak minősül?

4) A 883/2004/EK rendelet hatálya alá tartozik-e ennél fogva az olyan helyzet, amelyben az ápolási díj olasz állampolgársággal rendelkező kérelmezője 2013. június 28. óta rendelkezik állandó lakóhellyel Ausztria Felső-Ausztria tartományában, Ausztria ugyanezen tartományában 2013. július 1. óta folyamatosan ugyanannál a munkáltatónál dolgozik – tehát semmi nem utal arra, hogy a kérelmező határ menti munkavállaló lenne –, olasz állampolgársággal és Olaszországban (Sassuolóban) állandó lakóhellyel rendelkező apjának ápolása céljából teljes munkaidős ápolási szabadság igénybevételében állapotodott meg a munkáltatóval az eljárás szempontjából releváns 2022. május 1. és 2022. június 13. közötti időszak tekintetében, és ápolási díjat igényel az alperes hatóságtól?

5) Ellentétes-e a 883/2004/EK rendelet 7. cikkével, illetve a hátrányos megkülönböztetés különböző uniós jogi rendelkezésekben (például az EUMSZ 18. cikkben, a 883/2004/EK rendelet 4. cikkében stb.) rögzített tilalmával az olyan nemzeti szabályozás, amely attól teszi függővé az ápolási díj nyújtását, hogy az ápolásra szoruló személy legalább 3. szintű osztrák ápolási segélyben részesül?

6) Ellentétes-e a tényleges érvényesülés uniós jogi elvével, illetve a hátrányos megkülönböztetés különböző európai jogi rendelkezésekben (például az EUMSZ 18. cikkben, a 883/2004/EK rendelet 4. cikkében stb.) rögzített uniós jogi tilalmával az olyan helyzetben, mint a jelen ügyben szereplő, az olyan nemzeti szabályozás, illetve nemzeti állandó ítélkezési gyakorlat alkalmazása, amely nem teszi lehetővé az „ápolási díj iránti kérelem” „családi hospiceszabadság iránti kérelemmé” történő átminősítését, mivel egyértelműen „ápolási díj iránti kérelemre”, nem pedig „családi hospiceszabadság iránti kérelemre” vonatkozó formanyomtatványt használtak, és a munkáltatóval is egyértelműen olyan megállapodás megkötésére került sor, amely „közeli hozzátartozók ápolását” említi „terminális gondozás” helyett, jóllehet az alapul szolgáló helyzet az ápolásra szoruló apa időközben bekövetkezett halála miatt főszabály szerint a családi hospiceszabadság címén járó ápolási díjra vonatkozó feltételeknek is megfelelt, ha más megállapodást kötöttek volna a munkáltatóval, és más kérelmet nyújtottak volna be a hatósághoz?

7) Ellentétes-e a 883/2004/EK rendelet 4. cikkével vagy az uniós jog valamely más rendelkezésével (például az Alapjogi Charta 7. cikkével) az olyan nemzeti szabályozás (a BPGG [az ápolási segélyről szóló szövetségi törvény] 21c. §-ának (1) bekezdése), amely attól teszi függővé az ápolási díj folyósítását, hogy az ápolásra szoruló személy legalább 3. szintű osztrák ápolási segélyben részesül, miközben egy másik nemzeti szabályozás (a BPGG 21c. §-ának (3) bekezdése) azonos helyzetre történő alkalmazása esetén nem köti hasonló feltételhez az ellátást?

Az uniós jog hivatkozott rendelkezései

A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet

Az Európai Unió Alapjogi Chartája

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Arbeitsvertragsrechts-Anpassungsgesetz (AVRAG [a munkaszerződésekre vonatkozó szabályozás kiigazításáról szóló törvény, a továbbiakban: AVRAG]), 14a. és 14c. §

Bundesgesetz, mit dem ein Pflegegeld eingeführt wird (Bundespflegegeldgesetz – BPGG [az ápolási segély bevezetéséről szóló szövetségi törvény {az ápolási segélyről szóló szövetségi törvény, a továbbiakban: BPGG}], 3a., 21c. és 21d. §

A tényállás és az eljárás rövid bemutatása

- 1 XXXX olasz állampolgár, aki 2013 óta Ausztriában rendelkezik lakóhellyel, és ott is dolgozik, munkavégzés alóli felmentésre vonatkozó megállapodást kötött munkáltatójával, hogy Olaszországban lakóhellyel rendelkező apját ápolhassa. Ezt követően 2022. május 10-én ápolási díj megállapítása iránti kérelmet nyújtott be az alperes hatósághoz (Sozialministeriumservice, Landesstelle Steiermark [a szociális minisztérium szolgálata, stájerországi tartományi hivatal, Ausztria]).
- 2 2022. június 7-i határozatával az alperes hatóság elutasította ezt a kérelmet azzal az indokkal, hogy az ápolási szabadság alapján járó ápolási díj csak akkor exportálható az EGT-be vagy Svájcba, ha az ápolásra szoruló személy ezen államok valamelyikében rendelkezik lakóhellyel, és az osztrák BPGG alapján ápolási segélyben részesül, mivel ebben az esetben Ausztria illetékes a 883/2004/EK rendelet értelmében vett betegségi ellátások tekintetében. Mivel a kérelmező apja nem részesül osztrák ápolási segélyben, nem áll fenn ápolási díjra való jogosultság.
- 3 2022. július 7-én a felperes határidőn belül keresetet indított e határozattal szemben, amelyben jogszabályban meghatározott mértékű ápolási díj megítélését kérte a 2022. május 10. és 2022. június 13. közötti időszakra. Kifejtette, hogy apja 24 órás ápolásra szorult abban az időszakban, amelyre ápolási díjat igényelt, és Olaszországban a 3. szintű osztrák ápolási segélynek megfelelő pénzbeli ápolási ellátásban részesült. Nem érthető az alperes hatóság azon jogi álláspontja, hogy az ápolási díj olyan járulékos jellegű ellátás, amelyre valamely másik európai országhoz kapcsolódó külföldi elemet magában foglaló helyzetben csak akkor jogosult egy Ausztriában munkahellyel rendelkező ápoló személy, ha az ápolandó személy osztrák ápolási segélyre jogosult. Az ápolási segélyt ugyanis az ápolásra szoruló személy igényli és azt részére folyósítják, míg az ápolási díjat az ápoló

személy igényli, és azt részére folyósítják. Az ápolási díj célja, hogy az ápoló személy számára munka- és szociális jogi biztonságot nyújtson, mire tekintettel e személy munkavégzésének helye bír jelentőséggel.

- 4 A felperes kifejtette továbbá, hogy az ápolási díjat uniós jogi szempontból betegségi ellátásnak kell tekinteni, és hogy a 883/2004/EK rendelet 11. cikke (3) bekezdésének a) pontja alapján az osztrák jog alkalmazandó, mivel Ausztriában végez tevékenységet. A szociális biztonsági ellátást exportálni kell. A BPGG 21c. §-ának (3) bekezdése azt sem követeli meg, hogy az ápolásra szoruló személy egészségbiztosítással rendelkezzen Ausztriában. Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerint az olyan ellátásokat, mint az ápolási segély, „betegségi ellátásoknak” kell tekinteni. Az alperes hatóság által képviselt értelmezés sérti a munkavállalók Unión belüli szabad mozgását, mivel szinte kizárólag osztrák állampolgársággal nem rendelkező uniós polgároknak vannak Ausztrián kívül ápolásra szoruló szülei, és ezért csak ők nem részesülnek ápolási díjban. A felperes a jelen esetben az AVRAG 14c. §-a szerinti ápolási szabadságot vett igénybe, amire tekintettel ápolási díjra jogosult a 2022. május 10. és 2022. június 13. (az apja 2022. május 29-én bekövetkezett halálát követő 14. nap) közötti időszakra.
- 5 2022. augusztus 31-én a kérdést előterjesztő bíróság – a Bundesverwaltungsgericht (szövetségi közigazgatási bíróság, Ausztria) – lehetőséget biztosított az alperes hatóság számára szóbeli észrevételeinek előterjesztésére. Ezzel összefüggésben az említett bíróság tévesen állapította meg, hogy családi hospiceszabadságról (nem pedig helyesen ápolási szabadságról) van szó, és hogy a családi hospiceszabadságra vonatkozó nemzeti jogi rendelkezés nem követeli meg, hogy az ápolásra szoruló személy egészségbiztosítással rendelkezzen Ausztriában. E bíróság ezért nem osztja az alperes hatóság azon álláspontját, hogy az ápolási díj az ápoló személyt megillető ellátás, amely járulékos jellegű az ápolási segélyhez képest.
- 6 Az alperes hatóság ezt követően megküldte 2022. szeptember 20-i észrevételeit, amelyekben pontosította, hogy a felperes nem nyújtott be családi hospiceszabadság iránti kérelmet, és ezért családi hospiceszabadság címén járó ápolási díj iránti kérelem elutasítására nem is került sor. Kifejtette továbbá, hogy a legalább 3. szintű osztrák ápolási segélyben való részesülés az ápolási szabadság feltétele. Mivel a felperes apja nem részesül Ausztriában ápolási segélyben, a felperes ápolási szabadság címén járó ápolási díj iránti kérelmét elutasították.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 7 Az eljárásban részt vevő felek egyetértének abban, hogy a jelen ügyben az ápolási díjat betegségi ellátásnak kell tekinteni.
- 8 A kérdést előterjesztő bíróság véleménye szerint azonban az ápolási díj adott esetben időszakos munkanélküliséggel kapcsolatos ellátásnak is tekinthető, amelyet a munkanélküli-ellátáshoz hasonlóan kell kezelni, mivel a munkaviszony

módosul, illetve szünetel, és az ellátást a munkanélküliségi biztosítás rendelkezései alapján kell kiszámítani.

- 9 A pénzbeli és természetbeni ellátások elhatárolásának kérdésével kapcsolatban a Bíróság már pontosította, hogy a közvetlenül az ápoló személynek (nem pedig az ápolásra szoruló személynek) nyújtott ellátások is a 883/2004/EK rendelet értelmében vett betegségi ellátásoknak minősülnek. A szóban forgó ellátás esetében ezért alkalmasint abból lehet kiindulni, hogy az végső soron az ápolásra szoruló személy javát szolgálja. Mivel az ellátásnak az ápoló személy részére történő nyújtása miatt igazolni kell a felhasználást, az ápolási díjat természetbeni ellátásnak kell tekinteni. Ezen álláspont elfogadása esetén az ápolási díj csak ausztriai személyek ápolásáért jár (akkor sem jár tehát, ha az osztrák ápolási segélyben részesülő személy másik tagállamban rendelkezik lakóhellyel). A külföldi illetékes intézmény mindazonáltal a költségek megtérítése ellenében egy másik tagállamban biztosított személy ápolására is köteles nyújtani ezt az ellátást akkor, ha e személy Ausztriában rendelkezik lakóhellyel.
- 10 A szociális biztonsági rendszerek koordinációjával foglalkozó igazgatási bizottság egyelőre nem osztja azt az osztrák álláspontot, hogy az ápolási díj természetbeni ápolási ellátásnak minősül.
- 11 Egy másik lehetőség, hogy ezt az ellátást nem a 883/2004/EK rendelet hatálya alá tartozó ellátásnak tekintjük, és az ápoló személy munkajogi kötődését vesszük alapul. Ezt az ellátást tehát minden olyan esetben nyújtani kell – mégpedig az ápolásra szoruló személy lakóhelyétől függetlenül –, amelyben az ápoló személy megfelel a BPGG 21c. §-ának (1) bekezdésében foglalt feltételeknek. Ebben az esetben azonban nem nyújtható az ellátás akkor, ha az ápolásra szoruló személy Ausztriában él és osztrák ápolási segélyben részesül, az ápoló személy azonban másik tagállamban áll alkalmazásban, és ott szabadságot vesz ki, vagy munkavégzésének az osztrák ápolási szabadsághoz hasonló megszakításáról állapodik meg munkáltatójával.
- 12 A természetbeni ellátás mellett szólhat ezenkívül a BPGG 21d. §-a (2) bekezdésének 4. pontja alapján szükséges felhasználási igazolás is, amennyiben az ápolásra szoruló személy javát szolgáló ellátásból indulunk ki.
- 13 A harmadik kérdés arra keresi a választ, hogy az érintett tagállamnak az ápoló személy vagy az ápolásra szoruló személy tekintetében kell-e illetékesnek lennie. Ha a tagállamnak mindkét esetben nyújtania kell az ellátást, ez szükségszerűen a jogosultságok nem szándékolt halmozódásához vezet, és a kérdést előterjesztő bíróság erre tekintettel ezt a változatot kizárja. Az ellátás nyújtására való illetékesség tehát csak egy személyre vonatkozhat. Ha az ápoló személy a mérvadó, újból felmerül az ellátás jellegének kérdése (első kérdés), mivel az ápoló személy nem felel meg a betegségi ellátás feltételeinek.
- 14 A negyedik kérdés annak pontosítására irányul, hogy a 883/2004/EK rendelet alkalmazása szempontjából jelentőséggel bír-e az a körülmény, hogy a felperes

közel 10 évvel ezelőtt költözött Ausztriába szabad mozgáshoz való jogát gyakorolva, és így az ellátás nyújtásának elmaradása nem akadályozza-e a szabad mozgáshoz való jog gyakorlását. Azt is pontosítani kell továbbá, hogy jelentőséggel bír-e, hogy az érintett családtag másik tagállamban rendelkezik lakóhellyel, és soha nem gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát.

- 15 Az ötödik kérdés az ápolásra szoruló személy által legalább 3. szintű osztrák ápolási segélyben való részesülésre vonatkozik. Ápolási segélyben főszabály szerint osztrák állampolgárok vagy EGT-állampolgárok részesülhetnek, ha szokásos tartózkodási helyük Ausztriában van. Ezt a kritériumot természetesen könnyebb teljesítik a belföldiek, mint a jelen esetben a felperes Olaszországban lakóhellyel rendelkező apja. A migráns munkavállalókat ezért jobban érinti az ápolási díjnak az osztrák ápolási segélyben való részesüléshez kötése, mint azokat az osztrák állampolgárokat, akiknek hozzátartozói általában Ausztriában rendelkeznek szokásos tartózkodási hellyel. Ezért nyilvánvaló az állampolgárság, illetve a lakóhely alapján történő hátrányos megkülönböztetés.
- 16 A kérdést előterjesztő bíróság véleménye szerint az eddigi osztrák gyakorlat szerint az ápolási díjat a jelen esetben akkor kellene nyújtani, ha a felperes apja Olaszországban rendelkezne ugyan lakóhellyel, de osztrák nyugdíjban részesülne, ezért Ausztriában rendelkezne egészségbiztosítással, Olaszországban pedig osztrák ápolási segélyben részesülne. Az ápolási díjat illetően az alperes hatóság úgy véli, hogy azt az ápolásra szoruló személy részére nyújtott ellátásnak kell tekinteni, és ezért akkor nyújtja azt, ha Ausztria illetékes az ápolásra szoruló személy tekintetében. A kérdést előterjesztő bíróságnak azonban kétségei vannak ennek elfogadhatóságával kapcsolatban. Ha mégis ez a helyzet, akkor azt kívánja megtudni, hogy elfogadható-e a 3. szintű osztrák ápolási segély feltételül szabása. Még ha azonban az ápoló személy részére nyújtott ellátásról van is szó, és azt a tényeknek a 883/2004/EK rendelet 5. cikke szerinti azonos kezelése útján egy megfelelő külföldi ellátással azonosan kell kezelni, felmerül a kérdés, hogy az ápolásra szoruló személy betegsége külföldön elbírált súlyosságának összehasonlíthatónak kell-e lennie azzal, ami Ausztriában a 3. szintű ápolási segélyben való részesüléshez szükséges.
- 17 A hatodik és hetedik kérdésről: a Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Ausztria) ítélkezési gyakorlata szerint a hatóságot terhelő gondoskodási kötelezettség miatt feltételezendő, hogy a szociális biztonsági intézménynek közreműködnie kell annak érdekében, hogy a kérelmezésre a kérelmező jogi érdekeinek megfelelően (hatásos módon) kerüljön sor. A kérelmek értékelése során a szociális biztonsági intézményeknek a szociális elvű jogalkalmazás szellemében kell eljárniuk, kétség esetén tehát a biztosított javára kell értelmezniük a kérelmeket. Ha kétségek merülnek fel a kérelmező szándékával kapcsolatban, akkor (például meghallgatás útján) tisztázni kell a szándékát. A biztosított részére nem állapítható meg azonban más ellátás, mint amelyet kétségtelenül igényelt.

- 18 Az alperes hatóság azonban nem szociális biztonsági intézmény, és a kérelmeket ezért nem a szociális elvű jogalkalmazás szellemében kell értékelnie. Mivel a felperes az AVRAG 14c. §-a szerinti ápolási szabadságban állapotott meg a munkáltatójával, és a BPGG 21c. §-ának (1) bekezdése szerinti ápolási díj igénylésére szolgáló formanyomtatványt töltötte ki, nem pedig a BPGG 21c. §-ának (3) bekezdése szerinti családi hospiceszabadság alapján járó ápolási díj igénylésére szolgáló formanyomtatványt, a nemzeti ítélkezési gyakorlat szerint nem állapítható meg részére más ellátás, mint amelyet kétségtelenül igényelt.
- 19 A vonatkozó kérdés relevánsnak tűnik, mivel a felperes a jelen esetben a BPGG 21c. §-ának (3) bekezdése szerinti családi hospiceszabadság alapján járó ápolási díjra vonatkozó kritériumoknak is megfelelne, ha a megfelelő kérelmeket nyújtotta volna be. A BPGG 21c. §-ának (3) bekezdése azonban kedvezőbb nemzeti szabályozás, mint a BPGG 21c. §-ának (1) bekezdésében foglalt, alkalmazandó nemzeti szabályozás, mivel a BPGG 21c. §-ának (3) bekezdése nincs legalább 3. szintű osztrák ápolási díjnak az ápolásra szoruló személy részére történő nyújtásához kötve.
- 20 A 883/2004/EK rendelet 4. cikke egyenlő bánásmódot követel meg. Bár a jelen ügy tényállása két nemzeti rendelkezés hatálya alá tartozik, amelyek alkalmazása a felperes akaratától, a munkáltatóval kötött megállapodás jellegétől és az alkalmazott igénylési formanyomtatványtól függ, hátrányos megkülönböztetés állhat fenn.